"ויצונו ה' לעשות לטוב לנו כל הימים"

1

ב בן עזאי אומר הוי רץ למצוה קלה כבחמורה ובורח מן העבירה שמצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה ששכר מצוה מצוה ושכר עבירה עבירה:

אבות ד' ב

2

ד"א בן עזאי אומר מצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה. כיצד כתיב למעלה כי תצא למלחמה וגו' וראית בשביה וגו' אמר הקב"ה אע"פ שהתרתי אותה לך אמרתי לך וגלחה את ראשה ועשתה את צפרניה כדי שלא תמצא חן בעיניך ותשלח אותה. ואם לא עשית כן מה כתיב אחריו כי יהיה לאיש בן סורר ומורה מתוך כך כי יהיה לאיש חטא משפט מות הוי עבירה גוררת עבירה. ומצוה גוררת מצוה מנין תחלה כי יקרא קן צפור מתוך כך כי תבנה בית חדש מתוך כך לא תזרע כרמך כלאים מתוך כך לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו מתוך כך גדילים תעשה לך הרי מצוה גוררת מצוה.

מדרש רבה כי תצא

3

כבר באֿרנו פירוש זה הנאמר בפרק י' מסנהדרין וכבר העירו
הכוונים ע"ה על הדוש אלא בתורה יש בו זרוז על מעשה המצות והוא אמרו [א] אז יבדיל
משה שלש ערים בעבר הירדן וגו' וידוע שאין מועילות שלא יהיה כאן דין ערי מקלט
עד שיובדלו השלש האחרות שבארץ ישראל אמרו ג) יודע היה משה רבינו עליו השלום
שאין שלש ערים שבעבר הירדן קולטות עד שיובדלו
השלש שבא"י שנא' (ג) שש ערי מקלט תהיינה ואעפ"כ
הבדיל אלו מפני שאמר הואיל ובאה מצוה לידי
אקיימנה ואם כונת זה במשה רבינו ע"ה מגיע
האמתות שלא שבשלמות נכסף להוסיף חצי מצות עשה
על כל מעלותיו ושלמותו ג) אין צריך לומר שיטעו
מי שהשרעה ככסם וחזק לרעתה וקדמה :

פירוש הרמב"ם למשנה

4

(א) אמר אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל. ע' המצות אשר יזכיר בכל הספר מתחלת עשרת הדברות בפרשת ואתחנן.

ונמשכו דברי הפתיחה הזאת, עד שהשלים בהם בפסוק ושמרת את חקיו ואת מצותיו אשר אנכי מצוך היום אשר ייטב לך ולבניך אחריך ולמען תאריך ימים על האדמה אשר ה' אלהיך נותן לך כל הימים, (להלן ד מ). וו קרא משה אל כל ישראל אשר היו לפניו ואמר (להלן ה א) שמע ישראל את החקים ואת המשפטים אשר אנכי דובר באזניכם היום, והתחיל בביאור התורה עשרת הדברות שישמעו אותם בביאור מפי המקבל אותם מפיו של הקב"ה, ואחרי כן הודיעם יחוד השם שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד (להלן ו ד), וכל המצות שבספר הזה.

רמב"ן הקדמה לדברים

5

וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבֶךָ כִּי יְהוָה הוּא
מ הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד׃ וְשָׁמַרְתָּ
אֶת־חֻקָּיו וְאֶת־מִצְוֺתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם אֲשֶׁר יִיטַב לְךָ וּלְבָנֶיךָ
אַחֲרֶיךָ וּלְמַעַן תַּאֲרִיךְ יָמִים עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן
לְךָ כָּל־הַיָּמִים׃
אָז יַבְדִּיל מֹשֶׁה שָׁלֹשׁ עָרִים בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרְחָה שָׁמֶשׁ׃ לָנֻס שָׁמָּה מא מב שלישי
רוֹצֵחַ אֲשֶׁר יִרְצַח אֶת־רֵעֵהוּ בִּבְלִי־דַעַת וְהוּא לֹא־שֹׂנֵא לוֹ מִתְּמֹל
שִׁלְשׁוֹם וְנָס אֶל־אַחַת מִן־הֶעָרִים הָאֵל וָחָי׃ אֶת־בֶּצֶר בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ מג
הַמִּישֹׁר לָראוּבֵנִי וְאֶת־רָאמֹת בַּגִּלְעָד לַגָּדִי וְאֶת־גּוֹלָן בַּבָּשָׁן לַמְנַשִּׁי׃
וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ אֵלֶּה הָעֵדֹת וְהַחֻקִּים מד מה
וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתָם מִמִּצְרָיִם׃
בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בַּגַּיְא מוּל בֵּית פְּעוֹר בְּאֶרֶץ סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר מו
יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן אֲשֶׁר הִכָּה מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתָם מִמִּצְרָיִם׃
וַיִּירְשׁוּ אֶת־אַרְצוֹ וְאֶת־אֶרֶץ עוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן שְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי מז
אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרַח שָׁמֶשׁ׃ מֵעֲרֹעֵר אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת־נַחַל אַרְנֹן מח
וְעַד־הַר שִׂיאֹן הוּא חֶרְמוֹן׃ וְכָל־הָעֲרָבָה עֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה וְעַד מט
יָם הָעֲרָבָה תַּחַת אַשְׁדֹּת הַפִּסְגָּה׃
וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אֶת־הַחֻקִּים א ה רביעי
וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹּבֵר בְּאָזְנֵיכֶם הַיּוֹם וּלְמַדְתֶּם אֹתָם
וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשֹׂתָם׃ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כָּרַת עִמָּנוּ בְּרִית בְּחֹרֵב׃ לֹא אֶת־ ב ג
אֲבֹתֵינוּ כָּרַת יְהוָה אֶת־הַבְּרִית הַזֹּאת כִּי אִתָּנוּ אֲנַחְנוּ אֵלֶּה פֹה הַיּוֹם
כֻּלָּנוּ חַיִּים׃ פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר יְהוָה עִמָּכֶם בָּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ׃ אָנֹכִי ד ה
עֹמֵד בֵּין־יְהוָה וּבֵינֵיכֶם בָּעֵת הַהִוא לְהַגִּיד לָכֶם אֶת־דְּבַר יְהוָה
כִּי יְרֵאתֶם מִפְּנֵי הָאֵשׁ וְלֹא־עֲלִיתֶם בָּהָר לֵאמֹר׃ אָנֹכִי ו
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים לֹא

6

(ב) וש"ה (משלי ה) אורח חיים פן תפלס נעו מעגלותיה לא תדע: ג מהו אורח חיים פן תפלס אמר ר' אבא בר כהנא אמר הקב"ה לא תהא יושב ומשקל במצותיה של תורה כענין שנא' (ישעיה מ) ושקל בפלס הרים. ולא תהא אומר הואיל והמצוה הזו גדולה אני עושה אותה ששכרה מרובה והואיל וזו מצוה קלה איני עושה אותה מה עשה הקב"ה לא גילה לבריות מהו מתן שכ"ה של כל מצוה ומצוה כדי שיעשו כל המצות בתום מנין שנא' (משלי ה) נעו מעגלותיה לא תדע. למה"ד למלך ששכר לו פועלים והכניס אותן לתוך פרדסו סתם ולא גילה להן מהו שכרו של פרדס שלא יניחו דבר ששכרו מועט וילכו ויעשו דבר ששכרו מרובה. בערב קרא לכאו"א א"ל תחת איזה אילן עשית. א"ל תחת זה א"ל פלפל הוא שכרו זהוב אחד. קרא לאחר א"ל תחת איזה אילן עשית. א"ל תחת זה א"ל פרח לבן הוא שכרו חצי זהב. קרא לאחר א"ל תחת איזה אילן עשית. א"ל תחת זה א"ל זית הוא שכרו מאתים זוז. אמרו לו לא היית צריך להודיע אותנו איזה אילן שכרו מרובה כדי שנעשה תחתיו. אמר להם המלך אילו הודעתי היאך היה כל פרדסי נעשה. כך לא גילה הקב"ה מהן שכרן של מצות. חוץ משתי מצות החמורה שבחמורות והקלה שבקלות. כבוד אב ואם חמורה שבחמורות ומתן שכרה אריכות ימים שנא' (שמות כ) כבד את אביך ואת אמך למען יאריכון ימיך. והקלה שבקלות שילוח הקן ומהו שכרה אריכות ימים שנא' שלח תשלח את האם וגו'.

מדרש רבה כי תצא

7

וַיִּקַּח יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם וַיַּנִּחֵהוּ בְגַן־עֵדֶן לְעָבְדָהּ טו
וּלְשָׁמְרָהּ׃ וַיְצַו יְהוָה אֱלֹהִים עַל־הָאָדָם לֵאמֹר מִכֹּל עֵץ־הַגָּן אָכֹל טז
תֹּאכֵל׃ וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ יז
מוֹת תָּמוּת׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לֹא־טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה־ יח
לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ׃
וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם
מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר אֶל־הָאִשָּׁה אַף כִּי־
ב אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגָּן׃ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־הַנָּחָשׁ
ג מִפְּרִי עֵץ־הַגָּן נֹאכֵל׃ וּמִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ־הַגָּן אָמַר אֱלֹהִים
ד לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְּעוּ בּוֹ פֶּן־תְּמֻתוּן׃ וַיֹּאמֶר הַנָּחָשׁ אֶל־הָאִשָּׁה
ה לֹא־מוֹת תְּמֻתוּן׃ כִּי יֹדֵעַ אֱלֹהִים כִּי בְּיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ וְנִפְקְחוּ
ו עֵינֵיכֶם וִהְיִיתֶם כֵּאלֹהִים יֹדְעֵי טוֹב וָרָע׃ וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ
לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה־הוּא לָעֵינַיִם וְנֶחְמָד הָעֵץ לְהַשְׂכִּיל וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ
ז וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן גַּם־לְאִישָׁהּ עִמָּהּ וַיֹּאכַל׃

פרשת בראשית

8

וַיְצַוֵּנוּ יְהוָה לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לְיִרְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְטוֹב לָנוּ כָּל־הַיָּמִים לְחַיֹּתֵנוּ כְּהַיּוֹם הַזֶּה׃ וּצְדָקָה תִּהְיֶה־לָּנוּ כִּי־נִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ׃

פרשת ואתחנן

9

(ב) צו את אהרן, אין "צו" אלא לשון[3] זרוז מיד ולדורות.

רש"י פרשת צו

10

. וזה טעם ויחנו במדבר ויחן שם ישראל נגד ההר. ויתכן שהבדילו מתוכם כל האספסוף אשר בקרבם, וחנו בני ישראל לבדם לפני ההר[1], וערב רב אחריהם, כי לישראל יתן התורה כמו שאמר כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל (פסוק ג), וזה טעם ויחן שם ישראל

רמב"ן פרשת יתרו

11

.. ד"א מהו כי לוית חן א"ר פנחס בר' חמא לכ"מ שתלך המצות מלוות אותך. כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך. אם עשית לך דלת המצות מלוות אותך שנא' (דברים ו) וכתבתם על מזוזות ביתך. אם לבשת כלים חדשים המצות מלוות אותך שנאמר (שם כב) לא תלבש שעטנז. אם הלכת לגלח המצות מלוות אותך שנא' (ויקרא יט) לא תקיפו פאת ראשכם. ואם היה לך שדה והלכת לחרוש בתוכה המצות מלוות אותך שנאמר (דברים כב) לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו. ואם זרעת אותה המצות מלוות אותך שנא' (שם כב) לא תזרע כרמך כלאים. ואם קצרת אותה המצות מלוות אותך שנאמר (שם כד) כי תקצור קצירך בשדך ושכחת עומר בשדה. אמר הקב"ה אפי' לא היית עוסק בדבר אלא מהלך בדרך המצות מלוות אותך. מנין שנא' כי יקרא קן צפור לפניך בדרך

מדרש רבה כי תצא